

Kunnskapsdepartementet
v/ Politisk ledelse

Oslo, 23. september 2021

Innspill til statsbudsjett 2023

Voksenopplæringsforbundet (Vofo) vil med dette gi innspill om tilskudd til studieforbund i statsbudsjettet for 2023. Studieforbundene som ideell aktør i det norske utdanningssystemet vil være en viktig samarbeidspartner som kan bidra til livslang læring.

Studieforbundene tilbyr basiskompetanse, videregående opplæring, språk, fagskole og etter- og videreutdanning på alle nivåer. Gjennom koronapandemien har de raskt utviklet fleksible tilbud. Dette har vært viktig for permitterte og arbeidsledige i en krevende tid. Studieforbundene er et viktig supplement til offentlige opplæringstilbud. De har et bredt kontaktnettverk som også omfatter arbeidslivets parter og har en landsdekkende struktur. De kan derfor opprette opplæringstilbud lokalt, der behovene oppstår.

Vofo er kjent med at enkelte studieforbund vurderer å bytte departementstilhørighet og søke godkjenning av Kunnskapsdepartementet. Vi ber at departementene legger til rette for ryddige prosesser i disse tilfellene.

Vofo ber om følgende prioriteringer i statsbudsjettet 2023:

- 1. En styrking av statsbudsjettets Kap. 254 Post 70. Vofo ber om at tilskuddet økes med 10 millioner kr, og at det deretter trappes opp mot et nivå på 110 millioner kroner i tråd med de politiske ambisjonene med delingen av ordningen.**
- 2. En styrking og videreutvikling av Kompetanseprogrammet Kap. 257, post 70.**
- 3. At statsbudsjettets Kap. 240 Post 60 økes i tråd med opptrappingsplanen for fagskolene og at andelen til ideelle fagskoler styrkes.**
- 4. Styrking av statsbudsjettet Kap. 291 Post 71, tilskudd til integreringsarbeid i regi av sivilsamfunn og frivillige organisasjoner.**
- 5. Styrking av statsbudsjettet Kap 228, tilskudd til friskoler. Ideelle kulturarvskoler må få fullfinansiering av voksne uten rett til videregående opplæring.**

Generelt

Det er behov for å styrke og synliggjøre studieforbundene som kompetansepolitiske aktører regionalt og nasjonalt, og legge til rette for bedre samarbeid mellom ideelle leverandører av utdanning og statlige etater, fylkeskommuner og kommuner. Skal studieforbundene levere på kompetansepolitisk målsetninger, er det behov for at ideelle aktører som studieforbund få en klar rolle i departementenes tildelingsbrev.

Vi ber derfor om at studieforbund nevnes som kompetansetilbydere, mulige tilskuddsmottakere og samarbeidspartnere i tildelingsbrev til fylkeskommune, kommune, HK-dir, universiteter og høyskoler,

NAV og IMDI mv.

Fullføringsreformen er viktig for at flere voksne skal få muligheter til å fullføre videregående opplæring. Det er bra at reformen legger opp til at voksne i videregående opplæring skal få tilpasset, modulbasert opplæring som bygger på den kompetansen de har. Men dette vil kreve mye av fylkeskommunene, både i form av realkompetansevurdering, kartlegging av den enkeltes kompetanse og tilrettelegging av modulbasert opplæring. Her ønsker studieforbund å bidra. De har lang erfaring med opplæring for voksne. Vofo er opptatt av at studieforbund som ønsker det skal få mulighet til å samarbeide med fylkeskommunen om videregående opplæring til voksne.

Studieforbundene er godkjent etter Voksenopplæringsloven. Denne godkjenningen bør ligge til grunn for å være tilskuddsmottaker innenfor andre ordninger. Dette har vi eksempel på i dag, der to studieforbund er godkjent etter fagskoleloven, og de er godkjent som tilbydere av opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven. Studieforbundene kan også søke på tilskudd fra kompetansepluss-ordningene og bransjeprogrammene. De bør også være kvalifisert for andre typer leveranser inn i kompetansepolitikken, for eksempel på integreringsområdet, yrkesnorsk, teori til fagprøven og bedriftsintern opplæring, og fleksible videreutdanningstilbud.

Studieforbundene er de største leverandørene av fagskoleutdanning til helse og omsorgsektoren. Vofo foreslår at det etableres en samarbeidsavtale mellom Regjeringen, KS og Voksenopplæringsforbundet om leveranser av fagskoletilbud. Samarbeidsavtalen bør ha som ambisjon å synliggjøre og styrke ideelle fagskolers rolle, og bidra til god dialog mellom partene.

Vofo er kjent med at enkelte studieforbund vurderer å bytte departementstilhørighet og søke godkjenning av Kunnskapsdepartementet. Vi ber at departementene legger til rette for ryddige prosesser i disse tilfellene.

Innspill til enkeltposter

1. Kap 254, Post 70 Tilskudd til studieforbund

Studieforbundene godkjent av Kunnskapsdepartementet har en tydelig profil og satsning innenfor etter- og videreutdanning. De har erfaring med å tilrettelegge for fleksible og skreddersydde opplæringstilbud i hele landet. Dette er et viktig tilskudd til både nasjonal og regional kompetansepolitikk.

Koronapandemien har rammet Norge hardt, og norsk arbeidsliv er under omstilling. Det er viktig å oppmuntre ledige og permitterte til å benytte de mulighetene som finnes for kompetanseheving. Samtidig er det viktig å sikre et mangfoldig opplæringstilbud. Langvarig passivitet øker også sjansene for varig utenforskap.

Flere fagforeninger og profesjonsorganisasjoner arrangerer faglige påfyllingskurs med bistand og tilskudd fra studieforbund. Etterutdanningen er nødvendige for å imøtekomme nye kompetansebehov.

Tilskuddet til studieforbund over statsbudsjettet er et viktig virkemiddel for livslang læring og deltakelse i arbeidslivet, og bør benyttes i mye større grad som incentiv for å øke andelen som tar etter- og videreutdanning. Vi ber om at man følger opp ambisjonen om å styrke studieforbundene med bevilgninger som gir rom for å styrke deres rolle som arbeidslivets kompetansepartner og legge til rette for fornyelse, vekst og rekruttering

Vi ber om at Kunnskapsdepartementet øker tilskuddet til studieforbund godkjent av Kunnskapsdepartementet med 10 millioner for 2023, og at det deretter trappes opp mot et nivå på

110 millioner kroner for å kunne realisere de uttalte politiske målsettingene med delingen av ordningen.

2. En styrking og videreutvikling av Kompetanseprogrammet Kap. 257, post 70

Voksenopplæringsforbundet ber om at man styrker Kompetanseprogrammet i statsbudsjettet for 2023. Kompetansepluss og bransjeprogrammene er viktige virkemidler for å få realisert Fullføringsreformen, og bør styrkes. Sammen med tilskudd til fleksible videreutdanningstilbud er disse ordningene viktig for å styrke satsningen på livslang læring.

Da regjeringen 3. april 2020 utvidet bransjeprogrammer for å støtte næringer som er hardt rammet av koronakrisa, var studieforbundene AOF Norge og Folkeuniversitetet raskt i gang med kurstilbud. Deres raske respons viser styrken studieforbundene har med fleksibilitet, nettverk og landsdekkende organisasjon.

3. At statsbudsjettets Kap. 240 Post 60 økes i tråd med opptrappingsplanen for fagskolene og at andelen til ideelle fagskoler styrkes.

Arbeidslivet har et stort behov for flere med høyere yrkesfaglig utdanning. Vofo mener derfor at det er behov for å øke antallet studieplasser for å møte arbeidslivets behov og regjeringens ambisjoner for fagskolene. Vofo ber departementet følge opp opptrappingsplanen med 1000 nye studieplasser årlig over fem år.

Studieforbund eier og driver fagskoler, og utdanner nær halvparten av alle fagskolestudenter i helse- og oppvekstfag. Dette er en fagkompetanse som helsesektoren etterspør, spesielt innenfor kommunehelsetjenesten. Opplæringstilbudet imøtekommer utdanningsbehov bl.a. hos kvinner og innvandrere i en sektor der et stort antall ansatte har lav formell kompetanse. I fremtiden vil vi mangle arbeidskraft med yrkesfaglig utdanning. Behovet for helse-, pleie- og omsorgsutdannede øker spesielt mye.

De ideelle fagskolene i regi av studieforbund kan raskt etablere nye behovsrettede fagutdanninger. Vi har flere eksempler på at fagskoler organisert som studieforbund har etablert desentraliserte fagskoletilbud der folk bor. Eksempelvis har Studieforbundet AOF i 2020 startet fagskole i Hamar, Kragerø og Larvik. Dette er blant annet fagskoletilbud rettet mot barnehagepersonell som jobber med barn med spesielle behov, og omsorgsfag innenfor demensomsorg, og miljøarbeid rettet mot mennesker med funksjonsnedsettelse. Vofo erfarer at studieplasser som de offentlige fagskolene ikke klarer å fylle, tildeles fagskoler organisert som studieforbund. Dette er bra da studieforbundenes fagskoler har tett samarbeid med arbeidslivet og et nettverk som bidrar til at klasser fylles og utdanningen blir gjennomført. Likevel skulle vi gjerne sett at fylkeskommunen har større bevissthet om studieforbundenes fagskoletilbud og at representanter fra ideelle fagskoler blir inkludert i dialog, kompetansefora og nettverk koordinert av fylkeskommune og statsforvalter.

4. Styrking av statsbudsjettet Kap. 291 Post 71 Tilskudd til integreringsarbeid i regi av sivilsamfunn og frivillige organisasjoner

Vi ser at studieforbund i samarbeid med lokale lag og foreninger setter i gang opplæringstiltak. Dette er gode arenaer for læring og inkludering i det norske samfunnet, og bør styrkes. Vi ber om at man fortsetter øremerkingen til norskopplæring for voksne innvandrere, og øker bevilgningen til klippekortordning for norskopplæring.

5. Styrking av statsbudsjettet Kap 228, tilskudd til friskoler. Ideelle kulturarvskoler må få fullfinansiering av voksne uten rett til videregående opplæring

Vofo ber om at man styrker de ideelle kulturarvskolene. Flere frivillige organisasjoner, medlemmer av studieforbund og ett studieforbund eier ideelle friskoler. Dette er skoler som er viktige bærere av vår immaterielle kulturarv, og som særlig er viktige for små verneverdige fag hvor det offentlige ikke har tilbud. Eksempelvis har Hjerleid Handverksskole landets eneste tilbud innenfor flere små tradisjonshåndverksfag. Skolen eies av Studieforbundet kultur og tradisjon og Norsk Kulturarv. Disse skolene drives under svært krevende økonomiske betingelser.

Utfordringen er for disse ideelle kulturarvskolene er at finansieringen av voksne uten rett bare gir deltidstilskudd, selv om den voksne eleven opptar en fullverdig skoleplass. Skoler som tilbyr yrkesfag med store krav til tilgang på verktøy og utstyr har begrenset mulighet til å fylle klassene. Vofo ber derfor om at departementet legger til rette for at disse ideelle kulturarvskolene kan gi et fullverdig, forsvarlig og forutsigbart tilbud også for voksne elever uten rett til videregående opplæring. Styrkingen må ses i sammenheng med de forpliktelsene Norge har påtatt seg i arbeidet med å følge opp UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven av 2003.

Mer informasjon om studieforbundenes kursvirksomhet finner dere på <https://statistikk.vofo.no/>.

Med hilsen

Voksenopplæringsforbundet

Hege Irene Fossum

Leder

Rune Foshaug

Generalsekretær